

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évről
Félévről
Negyedévről
Egy órára

10 — kr.
5 — " —
2 — " 50 —
1 — " —

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Nagy hasabos petit sorozat 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször
hirdetések aiken szerint jutányos áron vétetnek föl. Bélyeg-díj ma
den külön beiktatásért 30 kr.

A magyar nemzet pusztulása.

Debreczen, jun. 6.

Ezen a címen egy nyolczvanoldalas broszúr jelent meg, a mely voltaképp éles és kétségbeesett vészkiáltás a magyarság pusztulásáról, kiváltképp az erdélyi részeken. A broszúr szerzője sok jelen-éget összehordott könyvében a pusztulás illusztrálására s a végzetes baj megakadályozására orvosszert is ajánl, a mely valójában nem más, mint a közgazgatás és a tanügy teljes államosítása, a közgazgatási területek új rendezése s egybeolvasztása az igazságügyi és tanügyi keretekkel, végül a görög-keleti felekezeti önkormányzat korlátozása. A könyvet K i r á l y Péter dr. lapunk munkatársa írta Derecskén, hazafias gonddal.

Anélkül, hogy következtetéseinek minden pontját magunkévá tennők, el kell ismerünk, hogy a tanulmány nagy szorgalommal igyekszik a saját álláspontjának alapjait lerakni.

Maga az ügy minden magyar hazafi legteljesebb figyelmére érdemes, különösen itt, a mi vidékünkön, amelyhez immár csak egy ugrás az oláhság széle, annyira kiterjedt az, az idők folyamán. Nem szabad azt mondanunk, hogy minket sohasem fog elnyelni az oláh invázió: igen közel ért már is hozzánk s épen az alkotmány helyreállítása óta lefolyt 30 év alatt,

Avagy mit szólunk ahhoz a legújabb hírhez, a mely Erdélyből érkezett? Mig a református püspök bank-alapításon törí a fejét s romlásba viszi pénzügyileg is egyházát, miután erkölcsileg teljesen elnyelte presztizsét a nép közt a oláhság, a katolikus püspök a mellett, hogy szintén pénzügyi programon dolgozik s mint egy ujkori Tetzeltulvilági gyönyöröket ígér annak, aki visszsegíti a pápát a világi hatalomhoz, — sangéne kijelenti, hogy a rom. kath. magyarok, ha a községben nincs templomuk, az ő szívének kedvesebben cselekszenek, ha a román templomba járnak, mintsem a reformátusokéba tegyék a lábukat . . .

Ajánljuk a füzetet, mely a szerzőnél Derecskén 1 koronáért kapható, olvasóink szíves figyelmébe.

Ismertetésünk itt következik:

Az oláh nép családi életéről írván, rámutat a mélységes butaságra, a melyet a pópák és daszkálók érdeke mesterségesen tart fenn. A pópák fizikai erőszakkal is megtiltják a magyar nyelv használatát és legújában arra izgatják a népet, hogy a tankötelezettséggel szemben oppozícióba álljanak. Ennek bizonyosságára írja ezt a hallatlan esetet: A hidalmási járás egyik oláh községében egy apának voltak tanköteles gyermekei és hogy őket iskolába ne járathassa, idegen, elhagyott, szegény, árva gyermekeket fogadott föl, élmezte, ruházta és iskolába járatta őket a saját gyermekei helyett, akiket aztán állandóan otthon tartott. E szerencsétlen ember vala-

melyik népboldogító oláh demagóg tanácsa szerint járt el, habár ezt a hatóságnak, mely őt kérdőre vonta és megbüntette, sohasem vallotta be. Valóságos etikai rémuralom nehezedik az oláh népre. Mennél tudatlanabb a nép, annál jobb a pápa anyagi helyzete, Ezért első sorban nem szabadság kell a népnek, hanem művelődés. A magyar állam, mely felszabadította a nemesség abszolutizmusa alól a szegény népet, őket az oláhlakta vidékeken a példátlan autonómiával fölruházott felekezeti uralom zsarnok önkényének dobta oda aldozatul és ma sokkal nyomorultabb ez a nép mint 1848 előtt volt s nyomorát még elviselhetetlenebbé teszi az a tudat, hogy a több felekezetek hívei sokkal műveltebbek és boldogabbak, mint ők, pedig az államhatalom őket sem te te kevésbbé szabadakká törvény szerint, mint a többi polgárokat.

Ezt a szerencsétlen népet nemcsak válásfelekezeti áldástalan uralma, hanem ezenkívül a politikai szédelgők kzelmei is folytonos zaklatásnak, anyagi és erkölcsi alá-süllyedésnek teszik ki. Kitűnő igazságszolgáltatás, kitűnő adminisztráció és államosított tanügy; erre nagy szükség van. A közérkö-ség és a közegészség kárára van a román-ság közt a vagyon és a házközösség tullen-gése, a mely abból is ered, hogy a hagyatéki bíróságok csak hányadrészeket jelölnek ki örökségül. Ebből tömértelen pör is származik. A hol a mindennapi élet egyéb bajai mellett a perlekedésekre a ház és vagyonközösség is annyi okot és alkalmat nyújt, hogy ott a törvényismeretek kalmárlelkű szédelgői, a zugirászok, aztán az uzsorások, dugszdagok nélkülöz szegények, vagyonbukottak, nyomorban élő családok legváltozatosabb vegyülete tar-oltja a társadalmi életet: ezt is egyes er-délyi oláhlakta vidéken szemlélhetjük a maga-

Balkán fejedelmek Budán.*]

A Debreczeni tárczája.

Ismérjük azt a viszonyt, mely Magyarország és a Duna-menti Balkán-államok közt a mohácsi veszedelmet megelőzőleg fennállott. Felig vad népek nyugtalan természete készítette nemzeti királyainkat arra, hogy uralmukat rájuk kiterjesszék, azok szüntelen pártoskodó kedve, később a török veszedelem pedig fejedelmeket arra, hogy főnhatóságát elismerjék, keressék. A balkáni fejedelmek legtöbbször Isten és a magyar király kegyelméből való uralkodónak ezimezte magát, magyar hűbéruaik iránt fíu ragaszkodással viseltettek, a mig az országunkkal szemben ellenségeskedést szító pártok nyomása alatt hűlenségre vetemedni nem voltak kénytelenek. Ennek tudatában királyaink elfojtván az ellenük támadt lázongást, vajmi ritkán toroltak meg a hódítóknál akkoriban általános kegyetlenkedésekkel azt, amit a balkáni fejedelmek ellenük vétettek. Sőt ellenkezőleg, hogy bocsánatuk őszinteségéről minél előbb meggyőzzék őket, egyéb kedvezésekkel is megtoldották kegyelmüket, leggyakrabban magyarországi birtokokkal ajándékozván meg őket, magyar udvari főtisztviselőkkel, vagy főispánságokkal.

A magyar királyok és a balkáni hűbéreseik közti viszonyra legelőnkebb fényt azok a

látogatások vetnek, melyeket a Duna-menti apró országok uralkodói a magyar királyi udvarnál tettek, ahol őket soha sem fogadták a'altvalókként, hanem mindenkor fejedelmet megillető tisztelettel. Ez magyarázza meg azt a páratlanul sűrű fejedelmi vendéglátást, melyben Magyarország a Balkán államok részéről a mohácsi vészig szinte szakadatlanul része volt. Lehetetlenség e helyütt még csak azokról is megemlékezni, melyek színhelye Buda volt. Csupán ama fejedelmeket sorolom fel, akik egyéniségüknél fogva is érdekföldésre tarthatnak számot s akiknek Budán való időzéséről kétséget kizáró adatok maradtak ránk.

Az első balkáni fejedelem, e ki itt megdult, a bosnyák Kulin fia II. István volt, a ki Imre királyunk a Nyulak szigetén, a mai Margit-szigeten fogadott, hol Bosznia nevében a fejedelem örök hűséget esküdött neki, viszatérvén a katolikus hitre, melyét a bogumilok, e félig pogány, félig keresztyén bosnyák felekezet kedvéért elhagyott, a mely ertnek felekezet terjeszkedése volt közvetlen oka ama hosszas harcoknak, melyeket már III. Béla is a pápa megbizásából Bosznia ellen folytatott, II. István bosnyák fejedelmi mel, a ki főurai díszes kíséretével jött föl Imre király udvarába, a pápa követte is itt volt tanúnak. Kulin fia 1000 arany márka bánatpénz lefizetésére is kötelezte magát, ha ő vagy akkor még élő apja a bozumilokat országában megtűrné; azonban II. Endre a'alt

az ertnekek ujból felütötték fejüket s a sok harc nem is szűnt meg, mig IV. Béla magyar bánokra nem bizta Bosznia kormányzást. Ezek egyike Kotromán István, Béla királyunk szerencses kezű hadvezére volt, a hasonló nevű bosnyák uralkodó családnak a megalapítója. Kotromanovics István Róbert Karolyhoz való pártolásával s kitartó hűségével szilárdította meg hatalmat; hűsége Nagy Lajos királyunkkal szemben sem fogyatkozott és szinte megható ragaszkodással válik, midőn e hatalmas uralkodónk egyetlen leányát, a magyar királyi udvarban nevelkedő bajor Kotromanovica Erzsébetet, a banillat feleségül veszi. Az öreg fejedelem inentől kezdve többet lakik Budán mint országában s ugyan-csak Nagy Lajos korában kezd fővárosunk olyanféle szerepet játszani, mint manapság Páris, mely a számuzott vagy trónjavesztett uralkodók legkedvesebb tartózkodási helye, olyannyira, hogy a párisi lapok, noha Franciaországban király nincs, rendes udvari rovatot is vezetnek, a hol alig van nap, hogy ne olvashatnók: Sa majesté X itt, Sa majesté Y ott.

Nagy Lajos királyunk korában találjuk itt az első fejedelmi vendéget, a ki nem önszántából időzött Budán. Mikor apósa örökös nélkül meghalt, Nagy Lajos szorosabb függésbe akarta hozni Boszniát Magyarországéhoz s azért Tvartkót, a ki öcsésével együtt osztzkodott nagybátyja örökén, olyan szerződés aláírására kötelezte, hogy bizonyos jogairól

*] Belgrádi vendégeink érkezése alkalmából Szerk.

ridegségében. A kifejlődött fajgyűlölet igazságtalan felfogást szül, a mely rágalmozással jár. Történt hogy három oláh ember egy alkalommal megjelent illetékes főszolgabírójánál hogy bepanaszolják jegyzőjüket mert az a népet zsarolja. A panaszosok szószólója a főszolgabírónak így adta elő panaszát:

— Vallja be nekünk a főszolgabíró ur, hogy mennyi az évi fizetése?!

Képzelték, hogy erre a nem várt kérdésére mily meglepetéssel nézett a főszolgabíró a panaszosokra. Mínt hogy pedig az illető a kérdést — minden tartózkodás nélkül — ismételte: a főszolgabíró felelt neki. A kapott felelet után a panaszos egyenkint sorba megkérdezte a hivatal összes személynét, hogy mennyi fizetésük jár évenként. A hivatalnokok bementek a főszolgabíróhoz a fizetéseket, körülbelül 4000 forintra rugott az összeg. Mikor aztán az összeadási művelet véget ért, a következő vádindítványt tette a főszolgabíróhoz:

— Főszolgabíró urnak! Miután titek mind a hányan itt vagytok összesen csak 4000 forint évi fizetéseket van: kerünk benneteket, jöjjetek ki mindnyájan a mi falunkba notariusnak (jegyzőnek), sokkal jobban lesz dolgotok, mert hiszen a mi jegyzőnknek egyedül kevesebb dolga, de több fizetése (illetőleg jövedelme) van, mint nektek valamennyien vagytok. Beláthatod tehát Domnu! milyen zsarolást visz végbe mi rajtunk a jegyző. Kerünk, csapd el őt a hivatalból!

A főszolgabíró legott kiutazott a községbe, minden szigorúan megvizsgált, mindent rendben talált, a zsarolási vád alap nélkül való volt, de kisért, hogy a pópá és a dászkal bujtatták föl a háromtagú deputációt erre a megalátott vádaskodásra.

Külön fejezetben foglalkozik a brosúra a magyarítás és eloláhosítás tényeivel s rámutat arra, hogy az összehasonlításnál mindig a magyar vesztés a nemzeti és vallási következtében; hogy a magyar kénytelen elszakítani az oláh nyelvet, mert a pópák hivatást a magyar nyelv megtanulásának tilalmára igatják; hogy az oláh pénzintézetek már Sz. Somlyón, Zsibón, Bánffy-Hunyadon is gyökeret vertek.

Az oláhok vidékeken szörványosan

és elszigetelten élő magyarság, mint megannyi támogatás nélkül hagyott misszionárius csapat, hull és vérzik el napról-napra az oláh nemzetiségi szabad terjeszkedés ádáz küzdelmében, nem bírva ki súlyos áldozatok nélkül az egyenetlen harcot, egymásután dőlnek meg a magyar államcsizmének eme vésvárai s helyüket mohó kapzsisággal özönlí el az oláhosodás ronda fertője.

Kalotaszeg vidékén található mindezekre legtragikusabb példákat. A többek közt pl. Székelyó, Skerisor és Meregnyó községekben a nép ajkán, mint legenda él ma is az a demografiai hagyomány, hogy ők hajdan nem voltak sem paraszt, sem oláh, ők székely és így született nemes ősoktól származtak, kiket a székelyek földjéről azért telepítettek át erre a vidékre, hogy itt török, tatár s pogány ellen védjék a hazát. Egész vidék oláhosodott itt el s a népnek magyar ősoktól való származását ma már csak töredékes, nagyrészt elferdített és erőszakosan oláhosított jelek mutatják.

De legékezebben szóló bizonyítéka a községek hajdan tősgyökeres magyar voltának — név, pl. Maróthlaka, Kis és Nagy-Sibes, Sebesvár, Nagy-Kalota, Bökény, Insei, Alsó, Közép és Felső-Füld (föld), Malomszeg, Mogyorókerék, Kalota-Ujfalu, Bánffy-Dongó, Győrffy-Dongó, Keder-mező, Kender-mál, Nyires, Kőkényes, Vaskapu, Lapupataka, Szent-Mária stb. ma már mind teljesen eloláhosított községek.

Ezekben a községekben az eredetileg magyar törzslakosságának erkölcsi és szellemi tönkretétele már be van fejezve; az van még hátra, hogy a községek őseredetű magyar nevéit is oláhosan meghamisítják az oláh historikusok, aztán világgi híreszteljek, hogy itt ezen az egész vidéken magyar nemzetiség nem is lakott soha!

Igy lett eloláhosítva Kis-Kalota községe is, mely ma már ezen az eloláhosított néven ismerünk: Kelecel, míg a közelben fekvő Nagy-Kalota megtartotta ugyan eredeti magyar nyelvét, de elvesztette magyar jellegét, nyelvét, erkölcsét, vallását s ma már teljesen oláh s gyűlölettel fordul felénk. Több községben tisztos öreg emberek beszélnek mintegy panaszkodó szemrehányással sorsuk ellen,

hogy az ősapjuk s anyjuk magyar volt, ők mégis oláhokká lettek, mert nem volt magyar papjuk és tanítójuk, kik vallási és szellemi erkölcsi szükségletükről, ősi hitükről és nemzetiségük fontosságáról gondoskodhattak volna.

Hogy a magyar törvényeket mennyire kigunyolják a pópák, mutatja ez az eset is: 1897. év november hónapjában történt Malace községében (Szilágymegyében) hogy az ottani görög katolikus lelkész egy vőlegénytől 7 forintot követelt azért, hogy őt egy domoszlói nővel, illetve a polgári kötes után törvényes nejevel az egyház szertartásai szerint összehesse. A vőlegény nem lévén képes szegény anyagi helyzeténél fogva előremenni a kívánt összeget: a házasanál kötelek abban állapodtak meg, hogy megelégszenek a polgári kötással s az egyházi szertartást mellőzni fogják. Mikor azonban az új pár a násznéppel együtt Dob községében keresztült vonult — az illető görög kat. lelkész a harangokat felverette és az összehűtött nagy sokasággal utját állotta a násznépnél s így kényserítette az új párt, hogy este gyertyagyújtás után templomba menjenek s egyháziak is egybekeljenek.

Király Péter dr. a következő orvosszeret ajánlja: A népnevelés és közművelődés terjesztése, a tanügyi szigor körülhatárolt alkalmazása, a részrehajlatlan és öntudatos közigazgatás és igazságszolgáltatás érdekében minden tőlünk telhető áldozatot meg kell hoznunk! A tanügy és közigazgatás az erdélyi vidékeken abszolút államosítandó s a felekezeti iskolák közül csak azok tartandók fenn amekkorék eddigi minőségükben, a melyek félreismerhetetlen jelét adják hazafiságuknak és öntudatos tanügyi buzgalomuknak. Ezzel az oláh nemzetiséggel, illetve felekezeti tanítókkal (nagy részét az Emke tulajdonos) berendezését és új felállítását s a tanügyi körök reformját alkotmányosan hozandó új törvény életbeültetése és végrehajtása által perfecté teendő: a görög szertartású egyházfelekezeti iskolákban a magyar nyelv tanításának szigorúan kötelezővé tétele s az elemi ismeretek tankötelező növekedésének tanidők folyamán iskolába járatása mint abszolút szabály érvényesítendő.

Konstatálja, hogy a közoktatásügyi kor-

önként lemondanak, hozzá hívek maradnak s ennek jelekül fölvaltva, hol egyikük, hol a másik Budán lakik állandóan a királyi udvarban.

Midőn azonban Tvardkó engedékenységen elbuzdulva, a bosnyák főurak konspirálni kezdtek ellene, Nagy Lajos maga másította meg szándékát s arra törekedett, hogy a fejedelmet uralmában megerősítse, Tvardkó visszerült országába, öccse is, a magyar királyi udvar azonban tőnetől kezdve sűrűn fogadott udvarába száműztetett uralkodókat. Az apró balkáni államok örökös hadakozást folytattak egymással: hol az egyik, hol a másik fejedelm vesztette el vérésegek nyomában trónját. Röviddel azután, hogy Magyarországon Zsigmondot királylyá koronázzák, a török is beleszol az összhang nélkül való balkáni konczertbe s Buda valóságos Eldorádójává válik a száműzött királyoknak. Csaknem ugyanazon egyidőben kerülnek hozzánk önkéntelen látogatóba II. Vlad havasalföldi vajda, a kinek apja, Bazarad, Róbert Kavolynak oly sok kelemetenséget szerzett s addig Magyarország tartományát képező országát függetlenítette; Brankovics György, a szerb király, aki Szerbia átengedése fejében terjedelmes birtokot nyer Magyarországon s Budán lakóházat, a II. Murád száműzte Musztafa császár.

S bizonyára Manuel császár is jobban teszi, ha itt marad, midőn Zsigmondtól személyesen jött segédelmet kérni: midőn székesvárosába visszatért, birodalmát már a bomlás végső stádiumában találta; főemberei egymásután a törökhöz pártoltak, a görög főurai nők hol nyíltan, hol titokban a szultán háremébe szegődtek, imigyen vélvén fölartóztatni a veszedelmet, mely a keserűségében szíve szakadt Mánuelt már nem, csak ha-

sonlóan fedhetetlen jellemű fiát érte utól, a ki kősi halállal mult ki a török hatalmába kerülő Konstantinápoly falain.

II. Vlad, akit Zsigmond a Róbert Károly alapította Sárkányölő Szent György vitézi rendjébe is fölveti, amelytől az oláh Dracul melléknevet is nyerte, csakhamar visszatért országába; utóda azonban Vlad Kilia Mátyás király idejében, Áron Péterrel, a moldvai fejedelemmel együtt ismét Budán él. Havasföld és Moldva ország fölött ugyan ismét széjjel feszlanak a veszedelem felhői, hogy azonban a mai Románia akkori fejedelme mennyire szükségét érezte annak, hogy Magyarországon minél szorosabban csatlakozzanak, kitűnik V. Radul viselkedéséből, a kit a történelem nagyinak nevez s a ki az igazán kicsiny II. Ulászlónak is hódolatára siet a moldvai vajdával egyetemben, mikor e gyöngye királyunk Erdélyben megfordul s pár évvel azután Budán is fölkeresi, ahol Ulászló az erdélyi Algyógyot adományozza neki, ami ugyancsak nagy önmegtartóztatásba kerülhetett: magának is alig volt t. i. valamije.

A míg főurai egyre gazdagodtak, a magyar király koldus volt, azonban mint ez esetben is kivülglik, sokkal büszkébb ember, mint a minőnek tankönyveink festik.

A szerb dalosok Debreczenben.

Most már bizonyos, hogy a szerb dalosok holnap délután 7 órakor érkeznek városunkba s így az első hangverseny június 8-án lesz, melynek műsora a következő:

1. Styrsky László: Szvjete tiki, Templomi ének a Szt.-Háromság ünnepére. Vegyes kar.

2. Styrsky László: Készül már a förgeteg. Vegyes kar.

3. Styrsky László: Magyar népdalok. Vegyes kar.

4. a) „Szép föld—kedvesem“ Két dal magas hangra, énekl. Nedits Szimka k. a. b) Ū a kalifa a trónuson, magán hangra karkisérrel, a magán részt énekl. Kalyevitsne.

5. Mokranovics István: szerb népdalok Maczedoniából. Vegyes kar.

6. Marinkovics József: Ima zongora kíséret mellett, énekl. a vegyes kar.

7. Styrsky László: Első fűzér szerb népdalokból. Vegyes kár.

8. Malaskin: Dávid második zsoltára. Vegyes kar.

9. Styrsky: a) „Jőj“ zongora kísérel mellett énekl. kettőzött női hármas.

b) Szerb népdalok, zongora kísérel mellett énekl. a női kar.

10. Styrsky: „A mező“ vegyes kar.

11. a) Csajkovszky Kirs Péter: Szvjat. b) Styrsky: Tabe pojem. A gör. kel.

liturgiából. Vegyes kar.

12. Styrsky: XII. fűzér. Szlav népdalokból. Vegyes kar.

A másik hangverseny részben ugyanez, részben hasonló számokból fog állani. Mindkét hangversenyt a színházban tartják rendes helyárrakkal.

A vendégek névsora a következő: Tisztviselők: Szimits Zsvójin főiskolai tanár elnök, Milovanovits Gyoka egyetemi tanár igazgató, Styrsky Vladiszláv Nikolajevics kárnagy, Mraovits Tódor kereskedő pénztáros.

Működő tagok: Kalyevits Otilia asszony, Todorovits Kaliopa asszony, Szimka Nedits

mány a l
mit sem tét
iskolái, de a
gyermekeket
zeti au onón
állam ellen,
országrezek
gatási, igazs
területegysé
mindenik (k
tanügyi) ker
nép egy a s
valamint s
gyermekei j
— kerület
tanulja meg
sítő tanügy
tők vo nana
melyek idáig
a közművel
hanyada, lu
vezetők az
vallástanió
kormányoak
községi lakó
szervezni ké
azt a közig
tatas érdeke
A kö
közünk.

A hely

lanabba váli
tűrhetelen v
teszik, hogy
maradhat-e.
tudósítók
többségből k
ületek leszn
foglakoznak
m-gteszik.
hogy a kath
többség elha
vének sem a
szolgáltatás
szaknak min
Altalan

kisasszony, A
vits D-szenk
kisasszony, Z
rits Krisztina
asszony. Raj
vics Draga k
vényszéki je
vatalnok, Ma
lovits Vlada
niszteri hiv.,
Kosztits Mih
vari irodatisi
David keresk
Sztajonevits
állanymoda
V, müegyeter
hajlovits M.
cészet hall
Vlada jogász
ker. isk. tan

A helyg

povits Draya
Mraovits Szu
szonyok.

Mint ve
tomir Nikolaj
és családja,
kedelmi muz
egyetemi tan
Novin-« sze
«Szobszki Za
sajtóiroda hiv
törv. bíró,
számtanácsos
lajdnos lapk
lan gimn. tan
gató, Radenk

mány a legelhanyagottabb erdélyi részeken mit sem tett. Az Emke-nek még vannak az iskolái, de azokba a szülők nem bocsátják gyermekeiket — pópapáncsra. A hitfelekezeti au onómiát tehát, amely feyver a magyar állam ellen, korlátozni kell. Az elhanyagolt országrészeket legzélszerűbb lenne közigazgatási, igazságszolgáltatási és tanügyi kisebb területegységek szerint úgy osztani be, hogy mindenik (közigazgatási igazságszolgáltatási és tanügyi) kerület összeessék egymással, hogy a nép úgy a saját igazainak oltalmát és diadalmát valamint szellemi művelődésének és gyermekei jövőjének legszentebb biztosítékait — kerületenként — egy és ugyanama helyen tanulja meg ismerni és tisztelni. Az államosított tanügyi pénzügyi ellátására fölhasználók vannak mindazok az egyházi javak, amelyek idáig tanügyi czelokra jövedelmeztek, a közművelődési egyesületek jövedelmének egy hanyada, luxus és játékadó stb. Anyakönyvvezetők az állami tanítók lennének. Vándorvallásitanitói állás szervezendő. A belügyi kormányoknak tervezetnek kellene előkészíteni a községi lakóházak összehibitése tárgyában és szervezni kellene a községek t úgy, a mint azt a közigazgatás, tanügyi és igazságszolgáltatás érdekei egyaránt megkövetelnék.

A könyvből legközelebb mutatóványt közlünk.

KÜLFÖLD.

A helyzet Ausztriában mind tarthatlanabba válik. Az obstrukció az ellenzéken, a türhetetlen viszonyok a jobboldalon kétségessé teszik, hogy a Ház csak 8 napig is együtt maradhat-e. A katolikus néppárt — írja tudósítónk — teljesen megegyezett, hogy a többségből kilép. A jövő hét folyamán klub-ületek lesznek, melyeken a helyzettel behatóan foglalkoznak és a szükséges intézkedéseket megteszik. Igaz, mondják a konzervatívok, hogy a kath. néppárt néve a esábitás a többség elhagyására igen csekély. Am a szlovének sem akarják többé a kormányt ellenszolgáltatás nélkül szolgálni. A mostani ülésnek miadenesetre igen hamar lesz vége. Általános elterjedt nézet, hogy Bärn-

reither állását a Thun-féle kormányban a a gráci események erősen megingatták. Az északi eseh iparosok organuma is erélyesen foglal állást e kérdéssel szemben és így nyilatkozik:

»A helyzet, amelyben Bärnreither van, tarthatatlan, s minél hamarabb osztatja el személye felől a kételyeket, annál jobb neki; a Thun-kabinetben semmi esetre sem maradhat tovább. Az alkotmányhü nagybirtokosság a kormánynak újabb intézkedéseivel szemben nem foglalt még ugyan állást, de kizártnak tekinthető, hogy jóvá fogja hagyni és ezzel pontosan megjelöltetett Bärnreithernek az irány, amelyen haladnia kell.

Presbyteri gyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, június 6.

Tegnap d. e. tíz óraker tartotta a debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma gyűlést az egyház tanácstermében.

A gyűlésen Simonffy Imre kir. tanácsos, főgondnok elnökölt. Lelkészes elnök Kiss Áron püspök volt. Az előadói teendőket a főjegyző teljesítette.

A presbyterium tudomásul vette hogy a mult ülés jegyzőkönyvéi hitelesítették.

A tárgysorozat második pontja Szunyogh Bertalan és dr. Kocsár Gábor egyházközségi bírósági tagok jelentése lett volna, ez azonban csak részben volt teljesíthető, Szunyogh Bertalan tavolléte miatt, Kocsár Gábor dr. letette a hivatalos esküt a presbyterium kezébe.

Az iskolaszék jelentését az évzáró vizsgák rendjéről a presbyterium tudomásul vette.

Fajdalmas részvételt vette tudomásul a presbyterium Veszprémi Irén tanító nő elhunytát.

Az országos tanáregyesület által városunkban tartandó közgyűlése alkalmából alakult nagy bizottság megkereste a presbyteriumot, hogy öket anyagi és erkölcsi támogatásban részesítse. A presbyterium ezen tárgynál felvetette azon eszmét, hogy a debreczeni ev. ref. egyházközség esettel a kollegiummal együttesen egy alkalommal a közgyűléskor önállóan éreztesse vendégszeretőül a tanárgyűlésre városunkba érkező tagjaival. Ezen terv azonban nem volt kivihető, miután a kollegium a maga részéről már kétszáz forint megszavazásával hozzájárult a tanárgyűléssel kapcsolatos vendéglátáshoz. A presbyterium ekképpen elfogadta a gazdasági bizottság ama javaslatát, mely szerint az egyházközség kétszáz forintot utal ki a tanárgyűlés nagybizottságának.

A képezdei gyakorló iskolatanítója számára püspök 30 frt korpótlék iránt megkeresést intézett a presbyteriumhoz. Miután a gyakorló iskola ezen tanárát csak fele részben fizeti az egyházközség, fele részben pedig az egyházkerület, a presbyterium eltekintett azon szabálytól, mely szerint korpótléket csak öt működési év leteltével ad. Egyszersmint azt is kijelentette azonban, hogy ezen eset a jövőre néve saját tanárjaival szemben praecedens nem alkothat.

Az egyházmegyei közgyűlés ez évi április 5-én kelt elutasító határozata József István és társainak az 1897-re felvett egyháztagoknak a választók névjegyzékébe besorozása és a főiskolai tanszakok képviselőküldési jogának meg nem adása tárgyában a presbyterium által tudomásul vétetett.

Az egyházmegyei közgyűlés ez évi április 5-én kelt határozata a debreczeni egyház tiz szavazata tárgyában kiadott egy tiz tagu küldöttségnek, melynek elnöke Kiss Albert orsz. képvis. lett megválasztva.

Az egyházi adózás tárgyában az egyház községhez érkezett kiállítandó jelentő iweke. a püspök Kósa Barna számvevőnek adta kit Kósa Barna jelenti, hogy a rábizott munkát elvégezte, kivéve a második pontban foglalt kérdést: mely rendkívüli anyagi áldozatokkal járna, miután óriási munkáról van szó. Ezen pont azt a kérdést foglalja magában, hogy

hanyan voltak az év s z e r i n t 1897-ben az egyházközségnek azon tagjai, kiknek állam adója tiz forintnál kevesebbre rugott és hozzávetőleges számításal ötezer névről volna itten szó.

A presbyterium azt határozta, hogy a második pontra vonatkozólag csak a statisztikai adatok irassanak meg, a névszerinti ki nyomtatás elhagyandó.

Kósa Barna számvevő jelentést tesz arról, hogy az állami számviteli vizsgát sikerrel letette. Az egyház Kósa Barna oly feltétel alatt választotta volt meg számvevőnek, hogy csak államszámviteli vizsga sikeres letétele után, mire egy éven beöl lett kötelezve, véglegesíti. Miután bizonyítványát ezuttal bemutatta, a presbyterium a legközelebbi választásig véglegesítette és egyszersmint tudomásul vette, hogy segélyképen megszavazott hatvan forintnyi összeg számára a főgondnok által kiutaltatott.

A városi tanács átirata alapján a presbyterium megválasztotta az elemi iskolák rendezése tárgyában alakítandó vegyes bizottságba általa kiküldendő tizenkét tagot.

A közalapi állandó bizottság jelentése az 1898. évi egyházi adó és közalapi kivétel ellen tett felszólamlások tárgyában a presbyterium által helyben hagyattak.

A presbyterium ártírt volt a városi tanácshoz, hogy az ispotályi templom ablakai és ajtóinak javítására kiadott 173 frt. 50 kr. költséget térítse vissza, mire a városi tanács nemmel jelelt.

A kérdéshez K. Toth Kálmán szóal fel. Hivatkozik arra, hogy a városi tanács az ev. ref. egyházközséggel szemben milyen szükségletet tanusit, míg mikor a róm. kath. egyház kiadásairól van szó, ennek nyomát sem találhatjuk. Tény az, hogy teljesen tisztva az ispotályi templom tulajdonjogának kérdése még nincs. Felhossa példának, hogy egy izben, mikor a torony rozoga voltánál fogva a közbiztonságot veszélyeztette a város azt a váll megcsináltatta.

Az ajtók ablakok jogilag szintén kívül vannak és így az azokon előforduló javítások csakis a várost terheiheti.

Ezután felszóal a főjegyző hivatkozik arra, hogy a tulajdonjog kérdésének eldöntése tárgyában immár elodázhatatlanná vált. Czel-szerűnek találna ennél fogva, hogy az ezen tárgyra vonvkozó összes iratok alapján melyek az egyház és a város levéltárában található irások meg az ispotályi templom története, illetve ennek megírására kéressék fel K. Toth Kálmán.

Ezen történetre már azért is szükség van, mert felmerült a városnál azon eszme, hogy a szegényház egyesíttessék. Ehez is szükséges az ispotály történetének alapos ismerete.

K. Toth Kálmán kijelenti, hogy e megbízatást igen szívesen elvállalná, de tudomása van arról, hogy ezen kérdést a városnál is szőnyegre akarják hozni. Czel-szerűnek találna tehát bevarni azon eredményt, melyet majd a város ezen kérdésben eler.

Dr. Nagy Zsigmond rámutat azon kiesinyes szempontokra, melyek a városi tanácsot legujabban vezetik. De ez csakis az ev. ref. egyházzal szemben tapasztalható. — Egészen más nézeteket jutatt érvényre a tanács, ha például a róm. kath. egyházzal van szó. Erre mutat az ezidei zárszámadásnak azon két tétele is, melyek a kath. templom avítására előirányzott 100 frinyi összeggel szemben 1400 frinyi kiadást mutatnak föl. A református egyházzal szemben pedig fenti összeghez képest elenyészően kiesiny summánál szűkkeblően elzárkóznak.

Simonffy Imre emelkedik ezuttal szólásra. Ő — ugymond — fölötébb genant helyzetben van, mikor a város érdekei összekerülnek az eklézsia érdekeivel. Kéri a presbyteriumot, hogy a várostól jövő válaszoka az egyes kérdésekben ne tulajdonítsák neki Tizenkét eset közül 11-szer leszavazzák a városi tanácsban, hol az ügyek fölött tizenkét ember dönt teljesen egyenlő jogokkal.

Hibának találja, hogy a presbyterium a tanács ezen határozatát esetleg megfellebbezze

kisasszony, Szantner Anna kisasszony, Popovits Deszenka kisasszony, Jovanovits Szofia kisasszony, Zyvisits Darinka kisasszony, Tsirits Krisztina kisasszony, Zonkovits Anna kisasszony, Rajnova Debora kisasszony, Markovics Draga kisasszony, Petkovits Andrea törvényészi jegyző, Radjokovics Milan vámhivatalnok, Markovits Milivoj postatiszt, Mihajlovits Vlada vámtiszt, Gyurits Dragomir miniszteri hiv., Petrovits Mihály távirtda hiv., Kosztits Mihály posta hiv., Tabakovits M. udvari irodatiszt, Nikolits Nikola adó hiv. Levits David kereskedő, Antonovits Milan adó hiv. Sztajonevits Mihála tanító, Jovanovits Hyoka államnyomda faktora, Pajevits Bora: Elajinác V, műegyetemi hallgatók, Gyurkovits Zs., Mahajlovits M. jogászok. Anasztasievits M. bölcsészeti hallgató, Vuskovits P., Nikolajevits Vlada jogászok. Zvetkovits Mata, Jovanovits M ker. isk. tan.

A hölgyek kísérői: Nedits Draga, Popovits Draga, Popovits Tuka, Zavisits Otília, Mraovits Szumeczica, Todorovits Draga asszonyok.

Mint vendégek érkeznek továbbá: Svetomir Nikolajevits volt szerb miniszterelnök és családja, Takács József a magyar kereskedelmi muzeum főnöke, Todorovits Sztévó egyetemi tanár, Todorovits Peró a Male Novine szerkesztője, Komarcits Lázár a Szobszki Zave szerkesztője, Tosits M. a sajtóiroda hivatalnoka, Jovanovits Mihály nyug. törv. bírós. Gyurits Krata hadügyminiszteri számtanácsos, Dimitrijevits Dem. nyomdatulajdonos lapkiadó, Szimics Milan, Nikolits Milan gimn. tanuló, Milanovits Dusan joghallgató, Radenkovits Száva kereskedő.

a közgyűléshez, mert az a jog- és pénzügyi bizottság valamint a tanács által előzetesen meghozandó elutasító javaslat alapján minden esetre elveti. Hivatkozik több presbyter véleményére, kik szerint az ispotályi templom újból volna felépítendő, mert sem közegészségügyi sem szépművészeti szempontokból már meg nem felel.

K. Tóth Kálmán: Salétrom kaszárnya! **Simonffy Imre:** Így merült fel aztán a főjegyző által hangoztatott összekapcsolás eszméje is. Kéri a presbyterium tagjait hivatkoznak a város által a róm. kath. templom céljaira adományozott összegre. A király mondotta, hogy Debreczen városa patronusa a r. kath. egyháznak és ezzel bizonyos kötelezettségek is járnak.

K. Tóth K. indítványozza, — hogy a presbyterium várja be, mit tartalmaznak majd a varostól átveendő iratok.

Juhász Ignác indítványozza, hogy három-három tagú bizottság küldessék ki egy város mint az egyház részéről és ez Simonffy Imre előktele alatt tanulmányozza a tulajdonjog kérdését.

A presbyterium azt határozta, hogy a főjegyző által eddig is felkutatott adatok alapján újból visszar a tanácshoz, hogy a 173 frtnyi kiadást térítse vissza. A tulajdonjog kérdésének elintézésére nézve pedig bevárja a város intézkedéseit.

Az előrehaladott idő miatt a gyűlést elnök felüggesztette és annak folytatását jövő vasárnapra tűzte ki.

Táviratok.

Meggyilkolt köztársasági elnök.

Budapest, jun. 6. A Debr. ered. táv. New-Yorkból jelentik. Egy cap-haiti távirat szerint a sant domingói köztársaság elnökét meggyilkolták.

A Garay-szobor leleplezése.

Szegszárd, jul. 6. A Debr. ered. táv. Pompás időjárás kedvezett a szobor leleplezési ünnepélynek, kora reggel Szegszárd vidékeivel özönnel jöttek be földbirtokok, paraszti festői öltözetekben. Dél előtt fel tíz órakor a szegszárdi kaszinó kerti helyiségeiben gyülekezett az előkelő közönség, a mely aztán testületileg vonult át a szóméd Garay térre, melynek közepén állították föl a Garay szobrot. A nagy térsg két oldalán fölállított tribünök, a térést hátról emeletes épületek ablakai és a háztetők mind telve voltak ünneplő közönséggel. Egy díszemelve nyen Perczel Dezső belügyminiszter, Széchenyi Sándor gróf főispán és Pichler Győző kivételével az összes tolnamegyei képviselők és irodalom és tudományos társulatok kiküldöttjei foglaltak helyet. A helyi dalárda éneke után **Fischer Vilmos**, a szoborbizottság elnöke nyitotta meg az ünnepélyt, vázolta a Garay szobra keletkezésének történetét. — Ezután **Ratkay László** országgy. képviselő beszéde következett, melyben különösen Garay szenvedésére és heves örömeire mutatott, majd méltatta Garay költészetének befolyását a magyar irodalomra, mely magának Garaynak dicsőséget és koldusbotot szerzett. Garay János jelen volt özvegye a szép beszéd hatása alatt fölzokogott. A haza, mely rab volt, midőn ő szemeit behunyta, újra szabad, jelszavunk »«excelesior». Küzdünk és harezolunk sokan önmagunkban is, de egyik vagyunk, midőn nagyjaink emlékét ünnepeljük és egyik vagyunk a haza, király és szabadság szeretetében. **Várdy Antal** szavaltta el ezután nagy hatással d. nyert ódáját. Ezután következett a testületek küldöttjei. A Tudományos Akadémia képviselőiben **Lévay József** borsodmegyei volt alispánja mondott nagyhatású beszédet. A Petőfi társaság nevében **Kenedi Géza dr.**, az Otthon-kör nevében **Hévessy József**. A képzőművészeti társulat nevében **Telpey Karoly**, és az Ujságírók Egyesülete nevében **Szathmáry Mór**. Pécs városa nevében **Bolgár Kálmán**, Simonovics Elemér Tolnavarmegye nevében beszélt. Majd a helyi egyesületek, társulatok, küldöttjei kö-

vetkeztek. Minden szónok remek szép köszönetet tett le a szoborra. A dalárda himnusza rekesztette be a fényes sikerült ünnepélyt. Ezután bankett volt.

Merénylet egy püspök ellen.

Verec, jun. 6. Zmejanovics szerb püspököt tegnap d. e. 9 órakor, midőn a püspöki ünnepi szertartáshoz teljes ornátusban a rezidenciából a templomba haladt, egy Popovics nevű idősebb ügyvédi irnok egy nagy karóval megtámadta és leakarta ütni. — Az ütések azonban a püspök titkára és huszárja felfogta, a merénylőt lefűlelték és mivel folytonosan dühöngött, a közönség köréből többen odarohantak hozzája és véresre verték. A rendőrség kirukkolt és megkötözve vitték a esendőségre és lecsuktak. A merénylet óriási zavart keltett az ünnepi menetben, habár a sorfalat álló fehéruhás leányok ijedten rebentek szét. A püspök nem vesztette el lélekjelenlétét. A püspököt többen felkeresték, köztük Palfi főispán is.

A merénylő, aki két jogi vizsgát le, középkori fiatal ember, zselőt barát is volt két zárdában, de elkeltett csapni. Azt hiszik, hogy Popovics csak eszköze volt ama féktelen bandának, mely az utóbbi időben a püspököt folyton tamadja. A dolog nagy felháborodást keltett.

Egy orvos balesete.

Budapest, jun. 6. **Weiner Emil** orvos a Rókus kórházban boncolás közben kezét megsértette, vérmérgezés állott be s most halálán van.

Kormánypartii képviselők a kiegyezésről!

Csongrád június. 6. (A Debr. ered. táv.) **Gajary Ödön** vasárnap tartotta választói alatti beszámolóját. A közgazdasági kiegyezésről szólva, azt mondja, hogy úgy politikai mint gazdasági vonatkozásaiban Magyarországon és a monarchia másik államában ez a kérdés sokkal inkább közelről érint mindannyiunkat, hogy sem nyugodt és elfogulatlan mérlegel-sen alapuló tárgyilagos állásfoglalás nélkül állhatnánk a viszonyok fölvetette kérdések egész sorozata elé, a melyek még a jelen a vége előtt megoldást követelnek.

Oszták szomszédainknak elvegre is ki kell ábrándulniok abból a megrögzött felfogásból, hogy Magyarország az oszták magyar monarchiában nem jelent egyebet nagy felvételi képességgel bíró fojza-ztási piacznál, a melynek csakis az a hivatása, hogy az oszták iparnak legyen monopoliomhoz hasonló biztosíték. A kormányoknak a törvények megalkotása iránt létrejött előzetes megállapodásai, úgy nálunk, mint Ausztriában törvényhozási szankezióval kell hogy birjanak.

Nálunk ez biztosítva van, azonban nem így áll ez Ausztriában. Azt oszták parlamenti tánczmulatságok a javaslatok számára, még az előbbi kormányok idejében kiszámíthatatlan helyzetet teremtettek.

A magyar törvényhozás számba vette az oszták partviszonyokból előállott kritikusan helyzetet és hogy a kiegyezési javaslatok törvényes előkészítésére időt adjon, a tényleges állapotot folyó év végeig törvényileg meghosszabbította.

Levonom a mondottakból a konzekvenziókat arra nézve, hogy mily állást foglalok el a kiegyezési javaslatok mai kincse vezető, uegfeneklett helyzetében.

A helyzet kulcsát az idő szerint az oszták alkotmány képezi és végső esetben tudnék csak megnyugvást találni a külön vánterület létesítésében.

Arad, jun. 2. (A »Debr.« ered. táv.) **Hieronimi Károly** ma a Fehér kereszt nagy termében mondotta el beszámolóját, melyet a nagyszámban egybegyűlt választók fennkölt figyelemmel kísérték. A kiegyezésről kötelessége szólni, meggyőződése, hogy a kiegyezést Ausztria hátráltatja és tekintet nélkül az ausztriai viszonyokra, a mai provizórius állapotból ki kell bontakozni. Ezen állapot állandósítása nem volna helyes, habár igaz, hogy tavaly indokolt volt. A várn és kereskedelmi szerződéshez minden áron ragaszkodom az oszták követelések emelését involválva Ausz-

riával csak parlamenti alkotmányos alapon szerződhetünk és ha ez nem sikerülne, akkor kell, hogy az ország önálló törvényes intézkedési jogával éljünk. Életkérdés ugyan, mind a kettőnkre megegyezni és ha vámszövetséggel nem sikerülne, utolsó esetben vámszerződést ajánlana, amely nagyon sok bajjal járna. A valuta rendezést szintén Ausztria hátráltatja. Az önálló bankot az oszták-magyar bank mostani vezetőivel kellene megbeszélni. A munkás kérdést rendezni föltötte fontosnak tartja. Végül vázolja nemzet és a király közti őszinte bizalmat, kiemeli a magyar tisztviselést, a tiz szobrot, negyvennyolcas jubileumának megünneplését. Ezeket mind Banffy és kormányja tapintatos eljárásának köszönhejük. **Frenetikus** taps **Steinhardt** választók nevében felvilágosítást megköszönte, aztán lelkes hangulatú bankett volt.

Barabás Béla beszámolója.

Arad, jun. 6. (A »Debr.« ered. táv.) **Barabás Béla** Gyoma orsz. képviselője tegnap Mezőberényben beszámolt. A kiegyezésről, — Kossuth gyalázóiról tetszés mellett beszélt.

HIREK.

* **Szerb dalosok Debreczenben** Most már biztosan tudjuk, hogy a mi kedves szerb vendégeink, holnap kedden este néhány perczel 7 óra előtt érkeznek Debreczenbe, a hol három egész napig maradnak. Előhírnökük már tegnap este megjött a Sztankovics Gyoka egyetemi tanár egy erősen tipikus arcza, őszbe csavarodó hosszú szakállu rokonszenves öreg ur, a kit a vasutnál **Vecsey Imre** th. főjegyző, a rendező bizottság helyettes elnöke **Márk Endre** daleyleti elnök s a rendező bizottság több tagja üdvözölt. — A Bika szálló cukrász-termeben elkötött szükebb vacsoránál **Vecsey Imre** felköszöntötte **Milován-vies Gyokát**, amire ez igen talpraeset felköszöntöben eltette Debreczent és a magyar nemzetet. A testvériség érzete — monda — kell hogy nem csak Belgrádban Debreczenben hanem másutt is áthassa az emberek kebelét. Ha a népek zrive megmozdul, leomlik köztök minden politikai válaszfal. Ezen testvériség érzete vezeti a szerb dalosokat is a magyarság egyik leghíresebb városába. — Majd a fehér asztal mellett végleg megállapodtak a három napos vendéglátás programmjára nézve, — mely némi változást szenvedett így a esütörtökön délben a Bika disztermében tartandó diszebed után a Nagyerdő aranykos utaió sétakocsizás lesz a Pallagra. A daleylet pedig pénteken d. u. rendezi a nagyerdői lövőháznál házias jellegű uszonáját, amelyen a két daleylet és a rendező-ég tagjai vesznek részt. A esütörtök esti hangverseny után a Bika disztermében lesz a vacsora, amelyet tánczmulatság követ. A szerbek nemzeti öltönyeikben jelennek meg, épen egy, mint a hangversenyeken. A tánczmulatságra meghívók bocsátatnak ki s ezek szolgálnak belépő jegyül. Pénteken délelőtt fel 11 óráig pihennek a vendégek. Délig külön vonaton a dohangyárat és gépjavitó műhelyet látogatják meg. A diszebedre jegyek 3 frtjával válthaték **Zádor Lajos**, **Szentei Királyi Tivadurak** üzletében és a Bikában. A hangverseny egyik le szebb száma lesz a két nemzeti himnuszának eléneklése. A szerb dalosok a magyar nemzet iránti gyüngéd figyelemből eléneklék a **Kölcsey** himnuszt, viszont debreczeni dalárda a szerb nemzeti himnuszt adja elő. Nem kell figyelmeztetnünk a mi közönségünket arra, hogy mindkét nemzeti himnuszt állva és fődellen föl hallgassa, amint egy nemzet imádságával szemben nem is szabad másként tenni. A város minél gazdagabban való fellobogozását ismét melegen ajánljuk a közönség figyelméee. Még csak azt említiük meg, hogy **Svetomir Nikolajevits**, volti szerb miniszterelnök, az államtanács tagja, nagy tekintélyű szerb politikus. fiával együtt szerdán szintén megérkezik.

* **Az önálló vánterület.** A múlt hó 20-án tartott választmányi üléseben határozattalag kimondotta a debreczeni gazdasági egyesület, hogy a függetlenségi és 48-as párt intéző

bizottsága által részvételével tartandó népvámterületi mível alapszabályok határozatát névalairással egybehívással rendkívüli kérésre hívta össze, melyen hosszabb közgyűlésre a közgyűlés hogy a gazdálkodás részleg részleg egyéb tárgyak

* **Vizsgák** **miában.** Részvételével állította a 2. hogy bemutató hangversenyi **Degenfeld** d. aki egy d. emia énekek érdeklődés három nagy a meghívók körben voltak egy remekül mal. kezdtek dola-dala közt részt vettek **Lovits Zoltán**, **László, Rákosy**, **Sárvári Vilma** czimbora **Engel Irén** azután 4. t. teve tanúság **Dani Lovina** Mendelosi hanggal és **Szlovák** bizottsággal **Mayer B.** **Belizár** szották zajos kezelt a hang **Feld** **Mária** mona román utána pedig gyönyörű tisztevé tette, mindvégig él az természet mihamarabb hangvételene bizottságával sohasem hang nem elég er de amivel re fő oly rövid használni, ha az elő hely demel a mag sokik alkalom **Jenő** dalainak taps a szoro kor éneket k tást ifj. **Gábor** **Abrahám** loncoletud-jé az utóbbi **W** ser-jével, — **Károly** igazg kat arattó gyar darabok val, melyet A hangverser fejezte be, k elő szabatos sikerült hnn

* **Vag** **Csokonai** k. előtt tegnap jával összev. tesen szoval **Lovics** fogadta fel ketfogatu tu kiszamított adott. Ezzel

bizottsága által tervezett s több képviselő részvételével az önálló vámterület érdekében tartandó népgyűlésen — ambár hive az önálló vámterületnek, testületileg nem veszen részt, mivel alapszabályai tiltják a politizálást. E határozatot többen sérelmesnek találták s 10 névalírással beadott kérvényben közgyűlés egybehívását sürgették. Az egylet elnöksége a rendkívüli közgyűlést tegnap d. e. 10 órára hívta össze a városbáza nagyánácstermébe, melyen hosszabb vita után kimondták, hogy a közgyűlés a választmány határozatát, vagyis hogy a gazdasági egylet a népgyűlésen testületileg részt nem vesz, elfogadta. A gyűlésnek egyéb tárgya nem volt.

*** Vizsga-hangverseny a Zeneakadémiában.** Rögtön a Zenede után sorompóba állította a Zeneakadémia is a növendékeit, hogy bemutassa egyéni haladásukat. Az utóbbi hangversenynek kiváló érdeket köcsönzött Degefeld Maria grófnőnek közreműködése, aki egy fél éven keresztül volt az akadémia ének-osztályának növendéke. Ez az érdeklődés okozta aztán, hogy az akadémia három nagy terme zsúfolásig megtelt, habár a meghívók és belépti jegyek szigorúan zárt körben voltak kibocsátva. — A hangversenyt egy remekül előadott Bohm-féle preludiummal kezdték melyek ugyanazon szerző Gondola-dala követett. A gyönyörű összjátékban részt vettek: Dumbrava Ilona, Weiszlovits Zoltán, Széll Áko-, Torday László, Radó Endre, David Nándor és Sárvary Jenő. — Rögtön utánok Nagy Vilma cimbalmon játszó igen csinos sikerrel. Engel Irén és Alter Ilonka játszottak, azután 4 kézre zongorán nagy haladásról téve tanuságot. — Most énekszám következett. Danilovits Mariska és Varga Stefánia Mendelsohn két dalát énekeltek csinos hanggal és szabatos technikával, aztán Weiszlovits Zoltán első éves önképző biztossággal játszott egy remek hegedűszólót, míg Mayer Blanka és Materny G. két zongorán Belizaronak Goria-féle átiratát játszották zajos tapsok kíséretében. Ekko: következett a hangverseny érdekessége: Degefeld Maria grófnő éneke. Bevezetőül Desdemona románczát énekelte Verdi Othellojából, utána pedig Norma nagy áriáját. A grófnőnek gyönyörű tisztasága hangja van, amely lehetővé tette, hogy éneket gyengéssége dacára mindvégig élvezhettük. Küzdött eleinte, mint az természetes is, — lánpalázzal is, de azt mihamarabb legyőzte s mindenkit meglepett hangvételének szabályosságával, énektudásának biztosságával. Szó sincs róla, nem lenne belőle sohasem hangverseny-énekesnő, ahhoz sem hangja nem elég erős, sem terjedelme nem elég nagy, de amivel rendelkezik, az igen szép s ami fő oly rövid tanulás után is ennyire tudja használni, hogy a szerepelt növendékek között az első helyen áll. Különösen elismerést érdemel a magyar dalok előadása, amelyet második alkalommal Kern Aurél és Hubay Jenő dalainak éneklésével produkált. — A taps a szoros értelmében frenetikus volt, mikor éneket befejezte. Kivüle legnagyobb hatást íj. Gáll Józsefné Tóth Irma és Ábrahám Irma érte el, az előbbi Goria loneoletud-jével és Godard I. Mazurkájával, az utóbbi Wagner-Liszt Tannhäuser-jével, — amelyet maga Sz. Nagy Karoly igazgató kísért harmóniumon, valamint a grófnő éneket is. Közöttük meg zajos tapsokat aratott Kálmánchelyi Z. saját átirásu magyar daraboknak cimbalmon való előadásával, melyet valóban meg is érdemelt. | A hangversenyt Sz. nagy Flóra zongorajátéka fejezte be, ki Wilmersnek Barcarokját adta elő szabatosan, mely méltó befejezése volt a sikerült hangversenynek.

*** Vagdalkozó honvédfőhadnagy.** A Csokonai kertben, a Tóth Antal féle ház előtt tegnap este egy honvédfőhadnagy kardjával összevagdalt egy berkocsist, kivel előzetesen szováltása volt. A főhadnagy Mihálovics Zoltán előadása szerint, ő este fogadta fel Karla Józsefet a 33 számú kelfogatu tulajdonosát és annak óra számára kiszámított menetdíja fejében két forintot adott. Ezzel szemben Karla József azt állítja,

már délutáni fél három órakor fogadta fel a főhadnagy és azóta folyton kocsiztatja. Ez képezte az összeszóalkozás tárgyát is, A lárma mind hevesebb lett, Mihálovics Zoltán kirántotta a kardját és Karlat fején három helyen, fülén és két karján többé kevésbé súlyosan megsebesítette. Karla az esetet feljelentette a rendőrségnek, hol folyton vérző sebeit elköttették. Majd hazament és ott sebeit bevarrták. Gyógyulása hetekig fog tartani és ezalatt persze minden keresettől meg van fosztva. Mihálovics Zoltán főhadnagy is fönt volt a rendőrségnél, de az ügyeletes fogalmazó akkor már nem volt ott. Mihálovics főhadnagyot bizonyára megbünteti fölötte hatósága, hanem azért talán mégis kár volt a közgyűlésnek egyszerűen tudomásul vennie Zólyomvármegye azon átiratát, melyet a katonai oldalfegyvernek szolgálaton kívül való viselesének eltiltása tárgyában hozzánk intézett.

*** Segély a színésznegyedijegyesületnek.** Pazmány Dénes az Országos Magyar Színész Egyesület és Nyugdíj Intézet elnöke arra kéri a város törvényhatóságát, hogy az egyes dalársulatoknak czirkuszoknak a játszási engedélyt csak bizonyos meghatározandó díj ellenében adják meg, mely összeget a színészet nyugdíjintézete felségélyezésére kéri juttatni.

*** Elfogott katonaszökevény.** Tegnap d. u. a Csicsogón elfogtak a rendőrök egy Szász nevű honvédet, ki a 3-ik honvéd gyalogezrednél szolgált s a közkórházból harmad nappal ezelőtt elszökött. Az elfogott katonaszökevényt a laktanyába kísérték, hol ügyében határozni fognak.

*** Előkészületek a tanárok gyűlésére.** Az orsz. középiskolai tanáregyesület debreczeni nagygyűlését rendező bizottság vendéglátó osztálya tegnap népes értekezleten tárgyalta Mark Endre elnöklése mellett a vendégek fogadásának, ellátásának, szórakoztatásának részleteit. Az albizottság megállapodásait a következőkben összegezheljük: A vendégeket minden érkező vonatonál Vecsey Imre tb. főjegyző és a bizottság egyes tagjai fogadják, az egyesületi tagok zömet és vezetőit, a budapestieket pedig az albizottság testületileg várja élen Simonff. Imre polgármesterrel, aki üdvözlő beszédet is mond. Az elszállásolásra külön albizottság gondoskodik, melynek elnöke Oláh Károly tanácsnok. Este ismerkedő estély a Bika szálloda második fedett kertjében. Másnap az ülés után 2 órakor diszebed a Bika disztermében; d. u. programmba a kollegium, nagytemplom, ker. akadémia, főreáliskola, gazdasági tanintézet, fűvészkert megtekintése van főlve. Este dal és zeneestély a Nagyerdőn. A második nap délelőttjét a közgyűlés foglalja el. Déiben társas ebéd az Angol kiraly nő szállodában. Megébedelven, a következő latnivalók megtekintése ajánlatik: a két felsőbb leányiskola, izr. templom, zenede, tornacsarnok, árvaházak, közkórház, Margit fürdő, Istvánmalom, Hermadik napra tervezve a hortobágyi kirándulás, ha csak lehet külön-vonaton. E kirándulásról a nagybányai turista utat rendező Szege Mihály Károly vasuti felügyelő elnöklése alatt működő albizottsággal köröltve Király Gyula, Körner Adolf tanácsnokok, Szabó Kálmán aljegyző, dr. Bayer Ferenc és Freund Jenő gondoskodnak. A két társas ebédén való részvétel díja 5 forintban van megszabva. A gyűlés idegen tagjai a város közönségének vendégei lévén tiszteletjegyet kapnak.

*** Józszágotlás a Hortobágyon.** A múlt hét utolsó napjain ejtették meg a Hortobágyon kihajtott lábasjózszágok összeszámlálását. Az eredmény bizony elszomorítóan — silány. Most sincs több józszág a 42000 holdas légelőn, mint tavaly, most talán még kevesebb a józszág, ami különösen meglátszik a sertésnyájokban, amelyek még mindig súlyosan érzik a sertésvész roppant pusztítását. A végösszegek a következők: szarvasmarha számos 7611, tavalyi 2783, ló számos 3315, tavalyi 885, sertés 932, növendék bika számos 211, tavalyi 159, juh és birka 21482, kos 651, összesen 38029 db. ami bizony igen kevés 42000 hold legelőre.

*** A zenede közgyűlése.** A debreczeni zenede egylet tegnap d. e. tartotta évi rendes közgyűlését Sesztina Lajos elnöklése mellett. A gyűlésről térszűke miatt holnap referálunk.

*** Ifjúsági ünnepély.** A Kereskedelmi Akadémia kebelében fennálló ifjúsági egyesületek június 8-án e. e. 10 órakor az intézet disztermében tartják az ifjúsági zenekar és énekkar közreműködésével szavaltokkal egybekötött ünnepélyes zárógyűléseket, melyen az érdeklődők is szívesen láttanak.

*** Műkedvelő előadás.** Tegnap vasárnap este iparos ifjak műkedvelő előadást rendeztek a Margit fürdő nagytermében, amely alkalomra az érdeklődő közönség egészen megtöltötte a termet. Thán Gyula Faluórdögé című népsziművét játszották a közönség gyakorta megnyilatkozó elismerése, fényes erkölcsi eredmény mellett. Az előadás sok tapsot arattak Kaliczky Emma, Tóth Erzsike, Tulnik Mária, Kovacs Mihály, Kaliczky Kálmán, Waczha Gyula, Smid Lajos. Előadás után táncszívalom következett mely a reggeli órákig eltartott.

*** A polgári kör júniáisa.** A debreczeni polgári kör saját könyvtára javára 1898 június hó 11-én (szombaton) a nagyerdői Dobos pavillonban Pácz Károly zenekara közreműködésével zártkörű júniálist rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj: Személy-jegy 1 frt, csalúdijegy 3 frt. Felülfizetések közzönnettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Jegyek csak a meghívó felmutatása mellett válthatók és pedig Szent-Királyi Tivadar ur útleben, a kör helyiségében (Tisza-palota I. emelet) és este a pénztárnál. A rendező bizottság élén Kék Sándor r. b. elnök, Roncsik Lajos a kör elnöke, Nagy Balint r. b. alelnök, Davie Mihály pénztáros ifj. Haranghy György főjegyző, Komlóssy Mihály r. b. ellenőr állanak.

*** Egy est az álmok országában.** Anatteli hüvész tegnap este óriási közönség előtt mutatta be kiváló ügyességét. A Bika szálloda nagy kerthelyisége zsúfolásig megtelt és a közönség lelkesen tapsolt a mutatványoknak.

*** A tanító és presbyterium.** Monostorpályi ev. ref. egyház községében nagy az elkeseredés. Az iskola tanítói több alkalommal rászolgáltak az egyházi előjáróság szigoru intelmére iszakosságból keletkező hanyagságuk miatt. Hasztalan volt azonban mindene bavatkozása a szomorú állapotnak nem lehetett végére jarni. Végre is felszólították az egész tanítói kart, hogy adja be lemondását. A felszólításnak az lett az eredménye, hogy a zu tanító leköszönt állásáról s már meg is választották Pósalakára népnevelőnek, ahonnan utiköltséget és anyagi ügyeinek rendezését kapott. Ezt a pénzt azonban nem az anyagi ügyei rendezésére fordította, hanem maga köre gyűjté cím borait s magnum áldomást rendezett, pálinka ital nagymértékben való élvezésével kapcsolást s így bucsuzott el a mulató pajtasoktól. A ezborak érzékenyültek a bucsuzó alatt s azonmód a szesz hatása alatt karban vonultak fel a lelkészlakhoz, hol az egyházi előjáróság éppen gyűlésezett s hevesen követelték, hogy a tanítót ne bocsássák el a régi állásából. A presbiterek megbotránkoztak ezen a különös beavatkozason — s nyomban lemondtak tisztjokról. A canonica visitatio alkalmával a hálás barátok ismét intervenáltak s a rektor urat az esperes vizsamarasztotta. A lemondott presbiterek helyett pünköszt másodnapján akartak újakat választani, de meghusította ezt a nép valósággal botrányos, érthetetlen magaviselete. A mint az istentisztelet után Váry István ismertetni kezdte a presbiterek lemondásának okait a templomot megöltö hivek egetverő orditozásban törtek ki s fenyegető csoportok klakultak. Hiába volt a lelkész kerő szava, a zavar egyre nőtt s a hivek egyrésze elhagyta a templomot s a gyűlést e miatt az elnök lelkész felfüggesztette. Az ünneprontók atkozódva szitkozódva, fenyegetve távoztak el. A községi előjáróság neszt vévén fenyegeté-

sek után várható viharnak, esendőséget hozatott s így csendőri fedezet mellett, zavargás nélkül mulattak az atyafiak a keső éjjeli órákig. A főszozolgabíró erélyes vizsgálatot rendelt el ez ügyben, a melyben maris sok a kompromitáltak száma. A felháborító eset rendkívül felzúgatta az egész környék lakosságát. Különben hogy Monostorpályiban milyen paradicsomi boldogság uralkodik, — mutatja az hogy a községi képviselőtestület ismétlő iskoláj s fenntartásához eddig adott 50 forint segélyt azon indoklással vonta meg, hogy a »tanítók ugy sem tanítanak.« A monostorpályi községi képviselő testület sürgős intézkedést kért a botrányos ügyben a közigazgatási bizottságtól.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Egy fiatal kereskedelmi akadémiai hallgató szombaton reggel öngyilkossági kísérletet követett el. R á c z Péter ker. akadémiai III. évfolyambeli hallgató egy szalmamegyei földbirtokos fia az idén Debreczenbe jött tanulmányainak bejezése végett. A 19 éves fiatal ember dr. Pallay Miklós orvos peterfia-utczai házában lakott s ma reggel, bezárkózott szobájába s egy 9 m. forgópisztolyal oldalába lött. A lövés zajára a hazbeliek szobája elé siettek, az ajtót betörték s ott találtak Ráczt Pétert véresen. Az első orvosi segélynyújtás után a súlyosan sérült ifjut a kórházba szállították. Mi vitte a tehetséges szorgalmas ifjut e végzetes lépésre, nem tudják. Tanárai kedves modoráért kedveltek. — Kiváló tehetséget árult el a festészet iránt. Odahaza vasszorgalommal rajzolt, festett, de azért tanulmányait sem hanyagolta el, úgy hogy a jobb tanulók közé tartozott. Az utóbbi időben kipuhíthatatlan ok miatt a koszt pénzt elkölthötte s nagy n valószínű, hogy e miatt akart megválni az életől. Három levelet hagyott hátra. Sem tanáraival, sem az intézetben vagy azon kívül növendék társaival összefűzése nem volt. A seb, mit a revolver golyó ejtett rajta, súlyos természetű s a lődőt is érte. A golyót mindeztig még nem sikerült eltávolítani. Életben maradásához kezelő orvosai, ha komplikáció közbe nem jönnek s sikerül a golyót eltávolítani — reményt fűznek. Allapota már is javult.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozatok.** A belügyminiszter jóvá hagyta Debreczen város közgyűlésének ama határozatait melylyel azt határozta, hogy a közgyűlésre nevező tanfolyamnak pártoló tagjai közé beletartoznak a 10—10 forintnyi pártoló tagsági díjjal. — Az országos óvónókat képző tanfolyamnak pedig 50 frttal alapítói közé lépett.

* **A megunt asszony.** Egy könnyes szemű fiatal szép asszony jött a rendőrséghez egy barátjával, a ki a fiskális szerepet vitte a kapitány előtt. Az asszony csak sirt egyre, helyette meg beszélt a barátjának, gyorsan szaporán, hogy az ő barátjának ez előtt egy évvel itt volt a dohánygyárban munkás, itt szerette meg egy eszmadia, egy pár is lettek, van is mar egy piczi fücska, aztán hát most ő Napkorra, ahol laknak jelenleg, hazajött latogatóba s most azt azt írja neki Napkorról, hogy ne is menjen többé vissza, mert már nem kell se testének, se lelkesnek. A rendőrkapitány persze sohase foglalkozott szerelmi büszserek előállításával, hát nem is adhatott irt a bánatos asszony melyeseges fujdalmára mást, mint hogy menjen vissza Napkorra, próbáljon szerencsét az urával, hát ha...

* **Katonai nevelőintézetek.** A városi tanács katonai ügyosztálya figyelmzetteti a közönséget, hogy a következő katonai tan és nevelő intézetekbe leendő felvételre lehet pályázni u. m.:

a) A fiumei hadtengerészeti akademiába életkor: betöltött 14 év és tul nem haladt 16 év, előtanulmány a középiskolák 4 alsó osztálya, pályázati véghatáridő folyó év július hó 31.

b) Cs. és kir. közhadseregbeli hadapród iskolába, életkor elérte 14 év és tul nem haladt 17 év, előtanulmány, a gyalogsági és tüzérségi hadapród iskolákba felvételhez a közép iskolák 5 alsó osztálya, 4 alsó osztály végzése csak akkor elegendő ha a bizonyítvány általános »jó« öszszeredményt tüntet elő;

c) A m. kir. honvéd hadapród iskolába,

életkor; betöltött 14 év és tul nem haladt 16 év, előtanulmány a közép iskolák 4 alsó osztályának végzése, pályázati véghatáridő ugy a közös hadseregbeli, mint a honvéd hadapród iskolákba a felvételre nézve f. évi aug. hó 15-ike. A honvéd hadapród iskolákban van egy egész ingyenes hely debreczeni ifjak részére. amelynek elnyerése vegett a pályázati kérvények f. évi július hó 15 ig adandók be a felvételek városi tanács katonai ügyosztályánál megtekinthetők, hol felvilágosítások is készséggel adhatnak.

* **Az a komisz kenyér.** Katonák a város profuntjaitak nem is hívják kenyérnek, hanem csak komisznak. Pedig dehogyan az, jó, nagyon jó kenyér az most ebben az éhínség világában. — Sok-sok szegény ember boldog volna, ha legalább komisz kenyérré tehetné szert, de még az sincs. Voltak eddig is olyanok, akik szívesen vették a katonáktól a komisz kenyeret, de most vatóságos bucsujárás van a kaszárnyák körül. A szegény emberek keserves k r a j c z á r k á i k a t szorogtatva markukban, alázatosan kérnek, jó, puha komisz kenyeret a katoná uraktól, akik a nagy kereslet folytán ugyancsak fölverték a komisz árat. Azelőtt 6—8 krajczárért adták el a bakák a felesleges kenyeret, ha volt, aki vette, míg ma 14—20 kr. az ára és meg így is örül, a ki vehet. A kaszárnyába vézna gyerekek sutyannak be estétkint és felve lénekp a legénységi szobákba kérdezn:

— Katona bácsi ad-e el kenyeret?

Dehogyan mondaná ki a gyerekek a komisz szót, mikor azt a sűrű béli kenyeret oly jó étvágygyal fogyasztják a földhöz lapuló szegényes munkáshajlékokban.

* **A selyemhernyó tenyésztése a fogházban.** Az ügyvezető fogházban tartóztatott rabok a napnak legnagyobb részét hosszas munkálkodással töltik el. Az új fogházfelügyelő Poszpi-ch József m. kor hivatalát átvett, nagy szorgalommal fogott ahhoz, hogy a rabokat munkálkodásra ösztönözze meg a fogházban a himzés, a zsákvarrást a szabó és cipész mesterséget Ezebből a különböző munkálatokból befojtt összegből a rabokat bizonyos rész illeti meg, melyet a felügyelő az illető rab nevére a postatakarékpénztárban helyez el, úgy hogy m. kor a rab kiszabadul a fogházból, pár forint megtakarított pénze van. A fogházfelügyelő most egy új iparágat honosított meg, az okszerű selyemhernyó tenyésztést. A szegszárdi selyembeváltó hivataltól a múlt hóban 40 gramm petét hozatott s most mintegy 100000 hernyó tenyésztésével foglal koznak a rabok. A selyemhernyókat a felügyelő beváltja Szegszárdon s ha ez az első kísérlet sikerül jövőben nagyobb mennyiségű hernyókat fognak tenyészteni a fogházban.

* **Végtárgyalások.** 1898. jun. hó 6-án hétfőn: Balogh Sándor s társai ellen hamis tanuskodás büntette. — Red Sigfried s társai ellen parvi-dal vétség, Erdélyi Ferencz ellen vétkes bukás vétsége miatt. — 1898. jun. 8., Székely Sándor s társai ellen s. testisértés büntette, Bisánszki András s neje ellen lopás büntette, Erdélyi Gáspár ellen sikkasztás vétsége miatt. — 1898. jun. hó 10., pénteken. Ungvári Jánosné ellen lopás büntette, Baró Roxberg Győzőné s társai ellen, magánlak megsértésért.

* **Díjlövészet.** Junius hó 5-én tartott lövészetet díjat nyertek: legjobb mély lövészel: Szabó Sándor 4 koronát; legjobb körrel: Baum Miksa 4 koronát.

* **Igen elegáns nyári női toilletet,** és gyönyörű szép női ruhákat készít a legújabb divalpok mintáira Kronovitz Matild Nagyuj-utca 1707. sz. a. Weinberger Lajos ur házában.

* **Nyilvános nyugtázás.** Felülfizetők névsora az 1898 évi május hó 12-én tartott Szállodások, Vendéglősök, Kávésok, Koreszmárosok, pinczerek és Kávés segédek országos nyugdíjgyesületi Majálisán. Törley J. és társa Budapest 100 frt. Hubert J. E. Pozsony 50 frt. Wolfka Nándor Debreczen, Tatar Gusztáv B. Gyula, Légszesz Gyár, Hauer Bertalan 10-10 frt. Andrányi Kálmán utóda Arad, Kropf Mór Gébauer Károly, Szliuka István, Csokonai

nyomda r. t., Kiss András nyugdíj alapra, Erős Jakab, Klacs Már Károly, Jambor János, Törő Imre Debreczen 5—5 frt. Magy Pál 4 frt., Id. Csikes Ferencz, Horváth István, Surányi Sándor, Erdőssy Károly, Elsner Henrik, Glück Adolf, Rosenberg Simon, Kovács Dezső, Krausz Henriette, Dobó Sándor, Oláh Károly tarácsnok, Kiss Adolf, Millekker Lajos, Fischer Mór Debreczen 3—3 frt. Bernáth Márton 2 frt 50 N. N., Nagy Ida ev. ref. óvónő, dr. Solti Ödön Budapest, Király Gyula tanácsnok, Weinberger Bernát, Rosenberg Dezső, Tápai Mihály, Eisenberg Jakabné, Bészler Károly Debreczen Abrahámovics Mór S. A. Ujhely, Margul-sz Erensz Sárospatak, Halász Mihály Erdőbénye, Weisz Jenő Debreczen 2—2 frt., Weisz Endre Debreczen Hollender Dezső, Knappe János, Neumann Károly, Gömöri Lipót Budapest, Fried Ferencz Szatmár Fischer Simon, Steiner János, Schwarz Aladar, Goldstein Bernát, Fehér Róza, Spira Samuel Braun Adolf, Gsaak János, 1—1 frt. Vetéssy Béla titkár, Szabó L. t. bl. egyll. irnok.

* **Zeneestély.** Ma a Dreher-féle sörszalonok ujonnan parkirozott korthelyiségében Racz Károly és teljes zenekara új műsorral zeneestélyt rendez.

Fele uton.

Nagy néptömeg közepette egy gyanus kül-ejü munkás — mondjuk szoczialista — kalapáccsal a kezében áll türelmetlenül a létrán. Mintha feszítésre készülne és várna golgothai áldozatját: oly vad szemeket vetett a misera plebs-re.

Nem sokára a tömegben, mely már a Morgó elején verődött össze, keresztül furódik a kek zubbonyos szoczialista és egy piszkos ólomszinü táblácskát nyom a varakozó kezébe...

Ah, talán a legfelsőbb kényelem! Nansen irgalom, egy rokedt bangu kőműves legény oda kiált hogy: feszítsd!! — Feszítsd már, mit tempózzol te központi czuczalista?

A koczka az az a tábla fordul és ime vérbetűkkel az I. N. R. I. helyett írva vagon: I. ker. — Perczes út. Numero 1.

A csalódott tömeg hahótában tört ki: a szabad száju kőműves pedig káromkodva hagyja el a vesztőhelyet és tart az Agárdi (nem Agliárdi) felé. U közben nagy indignálódással beszél pajtásának, hogy a nagypajta e vevezettség alatt itt először napvilágot; azt hitte, hogy ha nem is Kossuth, de legalább is G a r i b a l d i lesz az új neve ennek az emlékezetes utcának. — Hja pajtás — mondja a másik — a népakarat, nem az Isten akarátja, de meg a mézes es a percz soka lesz híres Debreczenben.

— Milyen nagyra is voltunk — folytatja az első — hogy így lesz, meg úgy lesz... hogy meg a várost is másképp elkeresztelik, mert a hogy a kakas kis boltos kukorikolni szokta: a város a nevéét még Szvatopluk idejében kapta, midőn fehér lovat a varmegye udvarán abrakollatta és a főispántak kívánta először a »A dohre dzen«-t.

A nagy falngedetésre lassan a hazigazdák is gyülekeztek, sőt egynehányan egy ad hoc konferenciára elszigetelődtek. Az első kérdés a volt, hogy: ki fizeti a táblak k ö c s e s i g é t.

Az egyik így vélekedik: ha már a régi nevek megmaradnak, csak nem fizetjük a keresztlevelek kiváltását... hogy is fizessék ha se babát sem babát nem láttam, biz az furcsa komaság.

— Bizony elég kereszt viznekünk a hó viz, meg a sok esővíz, mit naponta az udvarról ki kell lapátolnunk.

A harmadik koma, ki eddig bölcsen hallgatott mint fertály virilista, még ovább is elhallgatott volna, ha nem lett volna mádol a az E r z s é b e t utcában.

— Erzsébet utca?!... Hát hol a pokolban van a?

— Ejnye komám, de el vagy maradva, a Hungaria után itt szegezték először, csak ösmered a Késes utcát.

— Vagy igen, hát a Késesből lett az

Erzsébet; csak...
teltek? régen...
volt; de hát...
jós utcát ser...
de honnan is...
szent?!

— Ugy...
Theresiára go...
— Ejnye...
még most...
ujra...

— Nem...
szegeznek tov...
— Hát...
sem mutat pi...
— Nem...
s z e m közt...
Megjegye...
felszemére va...

KC

Kőbány...
párunkint 2...
58—59 krajc...
— kilogram...
Könyü (pár...
sulyban) 57—

Sertésle...
— volt ké...
hónap 3-an...
hónap 3. ...
1898 június...
ben 41,870 d...
fránzata cső...

Buda

A készáruüzle...

B u s a

Bánsági ó...
Tiszavideki ó...
Fegyvidéki ó...
Fehérmegyeri ó...
Bácskai ó...
Észak magy...

Rozs elsőrend...
másodrend...
Árpa takarmár...
égetni...
serfőzde...
Zab...
Tengeri bánsá...
más ne...

Repeze bánsá...

A »Lo...
változtos, g...
lent meg. A...
a »Le Progr...
növekszik az...
német magya...
franciaia hét...
a francia n...
hogy rövid i...
nak sok sajtó...
legnagyobb...
fizetési ára...
pénzek a »L...
pest, VII. Ka...
A »V...
28 képpel s...
meg: Kossu...
Róna által k...

Erzsébet; csak nem a királyné után keresztelték? régen a Timár utcza is szent Erzsébet volt; de hát a szenteknek rég lefujtak. Miklós utcza sem nevezik már Szent Miklósnak, de honnan is vené magát itt ez utczában a szent?!

— Ugy mondják, hogy eleinte Mária Theresiára gondoltak, de elejtették, mert hát, — Ejnye be hamis vagy Te komám, még most is... csak nem keresztelünk újra... —

— Nem bizony. De mit hallottam! nem szegednek tovább; beszűntették a munkát.

— Hát az nem is járja... egy eszpet sem mutat pietásra. Talán csak nem azért? —

— Nem, — hogy miért? holnap én g y s z e m közt megmondom.

Mejjegyzendő, hogy az egyik koma a felszemére vak volt.

Gondy Károly.

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvásár.

június. 4.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon feüli sulyban 58—59 krajczárig, közép (pkint 240—260 — kilogramm sulyban) 58—59 krajczár Kőnyü (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) 57—58 kraje árig.

Sertéslétszám: 1898. évi jun. 2-án — volt készlet 41767 darab, 1898 június hónap 3-án felbajtatott 816 drb, 1898 június hónap 3. napján elszállítatott 713 darab 1898 június hó 4-ik napjára maradt készletben 41.870 darab. — A hizott sertés üzletfránzyata csöndes.

Budapesti gabonatözsde

június. 4.

A készaruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

B u z a	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg
Bánsági ó	76	—00—00	80	00.00—00.00
» »	77	—00—00	81	00.00—00.00
» »	78	—00—00	82	— — — —
Tiszavidéki ó	79	—00—00	—	00.00—00.00
» »	76	2.45—12.50	80	— — — —
» »	77	12.60—12.65	81	00.00—00.00
Festvidéki ó	78	12.75—12.95	82	00.00—00.00
» »	79	12.90—12.45	—	—00— —
» »	79	12.40—12.60	80	— — — —
Fehérmegyei ó	76	12.55—12.65	81	— — — —
» »	78	12.70—12.90	82	00.00—00.00
» »	79	12.85—12.50	—	— — — —
Bácskai ó	76	12.50—12.70	80	00. — — —
» »	77	12.65—12.85	81	00.00— — —
» »	78	12.80—12.90	82	00.00—00.00
Észak magy	79	— — — —	80	— — — —
» »	78	— — — —	81	— — — —
» »	79	— — — —	81	— — — —
		Mm. hekt.-ben	Ar kilógram	
Rozs elsőrendü	uj	70—72	8.60	8.70
» másodrendü	»	—	8.50	8.55
Árpa takarmánynak	»	60—62	0.00	0.00
» égetni való	»	62—64	0.00	0.00
» serfőzdei	—	64—66	0.00	0.00
Zab	—	39—41	7.20	7.60
Tengeri bánsági	uj	—	5.30	5.35
» más nemü	uj	—	5.20	5.25
Repeze bánsági	—	—	—	—

IRODALOM.

A »Lo Progrés« e heti száma igen változatos, gazdag és értékes tartalommal jelent meg. A párisi világiállítás közeledésével a »Le Progrés« iránt a legnagyobb mértékben növekszik az érdeklődés, mert e magyar és német magyarázó jegyzetekkel ellátott, illusztrált francia hétilap módot nyújt mindenkinek, ki a francia nyelv legélembb fogalmait bírja, hogy rövid idő alatt a francia nyelvet és annak sok sajátosságát, szóhasználatát és a lehető legnagyobb könnyűséggel elsajátíthassa. Előfizetési ára negyedévenként 2 frt. Az előfizetési pénzek a »Le Progrés« kiadóhivatalába Budapest, VII. Kertész-u. 59. küldendők.

A Vasárnapi Ujság jun. 5-iki száma 28 képpel s a következő tartalommal jelent meg: Kossuth miskolci szobra (képekkel) a Róna által készített szoborról és a leleplezési

ünnepélyről.) »Itthon« Költemény Lévy Mihálytól. Regénytár. »Dáma«. Történelmi körkép. Irta Baksay Sándor, (Kinnach László eredeti rajzaival.) »A francia zászló«. Verne Gyula regénye (a francia kiadás eredeti illusztrációival.) »Kardos Jula«. Ebeszélés Irta Gyarmathy Zsigáné. »Zichy Antal« (arcképpel.) »A Páva szigetről«. (Emlékezés Toldy Ferenczre és Zichy Antálra.) Jámbor Tamástól. »Gladstone nyugvóhelye« (képpel.) »A kubai vezérek« (Sampson amerikai, Cervera spanyol tengernagy és Gomez kubai fölkelő vezér arcképeivel.) »Hajókön használt jelvények« (képekkel.) »A Tuileriák palotája«. »Garay János« (arcképpel.) Garay szobra Szegzárdon« (képekkel.) »Az Unió-ünnep Kolozsvárt« (Kolozsvart« (képekkel.) Irodalom és művészet, Könyvészetek és egyletek. Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 2 frt, a Politikai Újdonságokkal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin Társulat kiadóhivatalában. (Budapest IV. Egyetem-u. 4 sz.) Ugyanitt megrendelhető a »Képes Nép Lap«, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, felévre csak 1 frt 20 kr.

CSARNOK.

U t k ö z b e n .

— Regény egy kötetben. —

Irta: **TAMÁS JÓZSEF.**

6.

Az emberi szabad akarat a legszebb ideál, mely csarnoki korlátozást nem tűr, ezuttal érvényre jutott. Az inas behozta a pezsgőt.

Márton majdnem uodorról nézett ezen visszasságra. Végig tekintett azon a tarka képen, amit reggel óta látott és nem taált benne egy olyan pontot, ahol megnyugodhatott volna. De talán mégis a redakció. Milyen rideg, milyen barátságatlan volt. Utóvégre is nem tánczterem, hanem a munka tanyája.

Igy gondolatokban elmerülve szólította meg Kéry Gabort. Mondta neki, hogy otthagytá az eklezsiáját és azt is, hogy miért. És szeretne mostan olyan helyet elfoglalni, ahol dolgozhatna az ideáljéért, dolgozhatna az aza az erős törhetetlen akarat, melyét magában érez.

Kéry Gábor kedvetlenül fogadta ezt a hirt. Látta, hogy nem térhet ki a kérdés elől. Gondolkozni próbált. Végre mondotta Mártonnak:

— Nehéz dolog, igazán mondom. Már ugy is sokan vagyunk. De nini, tud-e korrigálni? Márton mondotta, hogy tud.

— Bravó. Alkalmazva van. Mindjárt írok is pár sort, azzal felkeresi a »Vörös« Zászló-szerkesztőségét. Ott majd megmondják, hogy mi a teendője. Havonta kap negyven forintot. Ez nagyon szép pénz. Fogja, itt a névjegy. Most eméhet. És szigorúan a nyrendő utasításokhoz tartsa magát, különben nagyon sajnálnám, de...

Márton kereste a kalapját. Aztán eszébe jutott, hogy az előszobába hagyta. Köszönt. Kéry Gábor láthatóan rossz néven vette, hogy Márton nyújtotta oda először a kezét.

— Ez az ember nem igen tanulhatott illetet!

MÁSODIK FEJEZET.

Fenn a harmadik emeleten, a zeg zugas hatalmas irattár egy homályos szögletében az örökösen égő gázlámpa mellett dolgozott a csavar. Oszályozta, rendezte az aktákat és bámulta azt a hatalmas gépezetet, amelynek ő is egy picinyke részecskéje, valami elrejtett csavarja.

Az is volt testestől, lelkestől, csavar. Amolyan becsületes, vén holmi, amibe megbizik az ember, mert tudja, hogy örökösen egyforma. Beállik pontosan a gépezetbe.

A kék fűdelű ügycsarnokban Sujtó Péternek tituláltak a csavart. Másként ezt a nevet nem volt szokás rá vesztegetni, abban az épület óriásában, ahová reggelente mint valami

kaptárba fordult sok-sok ember, hogy meg szolgálja azt a kevés számú forintokat, amit felbélyezett nyugta ellenében az állampénztár hónapról-hónápra kifizet.

Akik a széles márványlépcsőkön órákkal később sétáltak fel, azoknak már magasabb számú forintokat fizetett az állampénztár, — ugyancsak felbélyezett nyugta ellenében. Előtük a kapus is megemelte hatalmi symbolumát, hatalmas ezüst buzogányját, aminek az araból elelhetne esztendőig valami szegény család, ha ugyan ezüstmól volna. (Nem a familia, hanem a gomb.)

A csavar előtt sohasem tisztelgett az ezüst buzogány, mivel, hogy ő is korán született fel az íróasztalához és következképen csak csekélyszámu forintokat kapott az állampénztártól, minden hónapnak első napján.

Nem egyedül járt, esztendő óta a leánya is vele jött.

A kegyelmes ur lelkesedvén a modern technika előnyeier, írógépeket állítottatott fel és komoly, többnyire már hervadt leányok kerültek révükön abba a nagy, méltóságteles palotába.

Az egyik géphez a csavar leánya került, az Anna. Nem volt hervadt, épen nem. — Tizennyolcz esztendő volt, afféle komoly leány. A nézése hideg, mint valami szép márványszobor, amiből csak az épen az élet hiányzik, de más különben tökéletes.

Sujtó Anna bekerült a gépezetbe.

A csavar olyanforma örömet érzett, mikor reggelente elhaladt Annával a hatalmas boltzatu márvánnyal borított kapualj alatt mint aki valami vágyódóságot rótt le. — Nem tartozik az ő mindenható gépezetnek semmivel. Ha majd ő elkopik és nem rendezi többé az aktákat, van egy másik lény aki tovább véleforog a hatalmas szerkezettel. Nem tartott tökéletesnek a csavar semmit, csak épen azt a sokkezü szörnyeteget, amely szerinte arra van hivatva, hogy gondoskodjék mérhetetlen hatalmával mindenekről és kegyetlenül letiporja az elene szegűt. Ha ugyan akadna vakmerő ember, ki ezt megkísérelné

— Folyt. köv. —

Nyilt-tér.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemő, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezet-szerként szerepel, másrészt, mert dus szénsav-tartalmánál fogva, specíficus óvószert is a tífus, cholera és a gyermekek iphoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, meg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknek és felnötteknek gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavával fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen hűtő, hűgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borviz. —

A mohai Ágnes-forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Zárt ajánlati hirdetmény.

Közados Droppa és Taróczky cég csődügyében az ideiglenes csődválasztmányának javaslata alapján a debreczeni királyi Törvényszék mint csődbíróság 8550/1898. P. sz. végzésével a csődleltár 1—2787 t. a. felvett s 4129 frt 83 kr-ra becsült bolti áruknak és berendezésnek az állandó csődválasztmány jóváhagyásától függő joghatálylyal zárt ajánlat útján egy tömegben való eladását rendelvén el, a venni szándékozók felhivatnak, hogy ajánlatukat a becsár 10%-ának megfelelő bántpénz vagyis 412 frt 98 kr. letétele mellett alólirott tömeggondnoknál (Jozsef kir. herceg utca 6, előbb Nagy-uj-utca 1708.) f. 1898. évi június hó 15-ik napjának d. u. 5 órájáig adják be. A bolti áruk és berendezések becsáron alól eladatni nem fognak s vevő az ajánlat elfogadása esetén köteles azokat a vételárnak készpénzben való kifizetése mellett azonnal átvenni s a vételáron felül az átvétel napjától kezdve f. 1898. nov. hó 1. napjáig, illetve ha az üzlethelyiség előbb bérbeadottnak, ezen ideig a boltbért is viselni s azt tömeggondnoknál az átvételnél egyidejűleg készpénzben letenni. Az ajánlat a vevőre feltétlenül kötelező. A csődválasztmány a szabad választási jogot magának fenntartja. — A leltár, valamint az áruk és berendezés naponként d. u. 2—5 óráig tömeggondnoknál megtekinthetők.

Dr Bacso Dezső
ügyvéd, tömeggondnok.

(Utánnomást nem díjazok.)

4681. sz.
1898.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a város tulajdonát tevő következő ingatlanok u. m.:

1., a »Gugyori« csapszék, a hozzá tartozó 98 hold s 202 ööl szántó, kaszáló s legelő földdel 1898 évi október hó 1-től 1904 szeptember hó 30-ig terjedő hat évre;

2., a h.-sámon-i határban levő »majorsági föld« nevezetű és 537 és ¹⁰/₁₀-od hold területű tagbirtok 1898 évi November 1-től 1904 október 31-ig terjedő hat évre;

3., a »Ludas« csapszék a hozzá tartozó 155 hold, 138 ööl szántó, kaszáló és legelő földdel 1898 November 1-től 1904 október 31-ig terjedő hat évre;

4., 419 hold 415 ööl területű Pallagi I-ső tag az 1898 évi Október hó 1-től az 1906 évi szeptember hó 31-ig terjedő hat évre;

5., 381 hold 1363 ööl területű Pallagi II-ik tag az 1900 október 1-től az 1906 évi október hó 1-ig terjedő időre.

1898. év Junius hó 22. d. e. 9 órakor a városháza kis tanács termében tartandó nyilvános árverésen bérbe illetve haszonbérbe kiadni fognak.

Az árverési feltételek a városi számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az árverezni szándékozók a kikiáltási ár 10%-át bántpénzül (készpénzbeli) az árverelő bizottság kezéhez letenni tartoznak.

Debreczen, 1898. május hó 9.

A városi Tanács.

1-ső huzás már 1898 jun. 15-én
2-ik huzás 1898. szeptember hó 15-én.

1 forintért 2

huzásra érvényes

kolozsvári szeretetház sorjegyei

4000 nyereménnyel

160000 korona értékben.

Kaphatók: a rendező-bizottságnál Kolozsvárt és minden sorsjegy elárúsító helyen.

A bélyeg törvény 209 §-a 2-ik pontja értelmében bélyeg mentes.

SZIVATTYÚKAT
házi, ipari, mezőgazdasági, építkezési és egyéb nyilvános oszlopra kész. járgány és erőhajtásra.

TÜZFECSKENDŐKET

városi, községi, gazdasági és gyári tűzoltóságoknak,

harangokat és harang állványokat

templomok, iskolák stb. részére.

Bizmentesen működő pöcseződő tisztító készülékeket, utcai öntöző-kocsikat, sárkaparókat

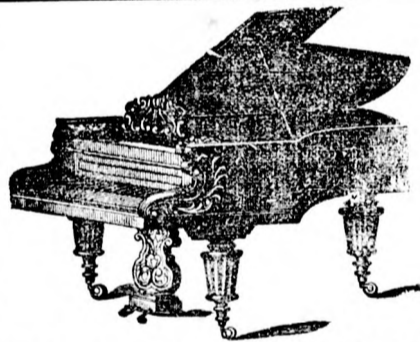
készít és ajánl a

BUDAPESTI SZIVATTYU- és GÉPGYÁR

Részvény-Társaság (ezelőtt **WALSER FERENCZ**)

BUDAPEST, VI., KÜLSŐ VÁCZIUT 45.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

Alapított 1865-ben.

A legjobb új é átjatszó t

ZONGORÁK
PIANINÓK és
HARMÓNIMUMOK

legolesőbban kaphatók

tökéletes jótállás mellett,

HECKENAST GUSZTÁV

hírneves zongora-eladási intézetében.

Most: BUDAPEST, Gizella-tér 2. sz. a. Váci-utca sarkán

Schiedmayer és fiai, leghíresebb zongorák Thuringiai Organ C. egyedüli képviselője, a világ legjobb és legolesőbb harmoniumai. — **Árjegyzék ingyen.**

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Az **ADRIANCE, PLATT** és Co.

new-yorki gyár világhírű

„**ADRIANCE**”

kéveköto-, marokrakó arató-

és fűkaszáló-gépeinek

magyarországi kizárólagos képviselője.

A **V. VERMOREL**-féle

vilófranchei gyár világhírű

„**ECLAIR**”

peronospora-fés-

kendőinek

legitányosabb beszerzési forrása.

A szövetség alapszabályait és baronként kétszer megjelenő

ÉRTESTŐ-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

Minden a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint:

vetőmagvak, műtrágyák
anyagok, szerszámok, gépek stb.

A szövetség alapszabályait és baronként kétszer megjelenő

ÉRTESTŐ-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.